

pokret
računalnog
opismenjavanja

e-učenje

e-inkluzija

slobodan
pristup

ljudska prava
na edukaciju i
informacije

izgradnja
modernog
društva

*ITdesk.info - projekt računalne e-edukacije
sa slobodnim pristupom*

Osnovno korištenje računala

SKRIPTA

Glavni naslov:

ITdesk.info – projekt računalne e-edukacije sa slobodnim pristupom

Podnaslov:

Osnovno korištenje računala i upravljanje datotekama, skripta

Nakladnik:

Otvoreno društvo za razmjenu ideja (ODRAZI), Zagreb

Lektorica:

Tamara Vibovec

ISBN:

978-953-56758-1-5

Mjesto i godina izdavanja:

Zagreb, 2011.

Autorsko pravo:

Slobodno kopirajte, tiskajte i dalje distribuirajte cijelu ili dio ove publikacije, uključujući i u svrhu organiziranih školovanja, bilo u javnim ili u privatnim edukacijskim organizacijama, ali isključivo u nekomercijalne svrhe (dakle bez naplate krajnjim korisnicima/cama za korištenje publikacije) te uz navođenje izvora (izvor: www.ITdesk.info - projekt računalne e-edukacije sa slobodnim pristupom). Izvedeni (derivirani) radovi nisu dopušteni bez prethodnog odobrenja nositelja autorskih prava (udruga *Otvoreno društvo za razmjenu ideja* - ODRAZI).

Kontakt za traženje dozvole: info@ITdesk.info

Predgovor

Današnje društvo obilježeno je naglim rastom i razvojem informacijske tehnologije (IT), što je rezultiralo velikom ovisnošću društva, u širem smislu, o znanju i kompetencijama osobe u IT području. I premda ta ovisnost raste iz dana u dan, **ljudsko pravo na obrazovanje i informacije** nije prošireno i na IT područje. Pojavili su se problemi koji utječu na društvo u cjelini, koji stvaraju prepreke i udaljavaju ljude od glavnog razloga i motivacije za napredak, od **prilike**. Danas, biti računalno nepismena osoba, znači biti osoba koja nije u mogućnosti sudjelovati u modernom društvu, osoba bez prilike, i unatoč priznatoj neophodnosti i korisnosti inkluzivne informatičke pismenosti, od strane Europske komisije, UNESCO-a, OECD-a i ostalih relevantnih institucija, još uvijek postoje grupe ljudi sa otežanim pristupom osnovnoj računalnoj naobrazbi (npr. osobe s invaliditetom, osobe s poteškoćama u učenju, radnice/i migranti, nezaposlene osobe, osobe koje žive na udaljenim mjestima gdje nemaju pristup računalnoj edukaciji).

Ove skripte, zajedno sa ostalim materijalom objavljenim na stranici ITdesk.info, predstavljaju naš doprinos realizaciji i promociji ljudskog prava na edukaciju i informacije u IT području. Nadamo se da će Vam ova edukacija pomoći u savladavanju osnovnih računalnih vještina i s tom nadom želimo Vam da naučite što više i tako postanete aktivni/a član/ica modernog IT društva.

Iskreno Vaši,

ITdesk.info team

Prvi koraci u radu s [računalom](#)

- uključivanje računala
 - spojiti sve komponente
 - pritisnuti tipku za uključenje na računalu
 - eventualno [upisati korisničko ime i lozinku](#)

- isključivanje računala

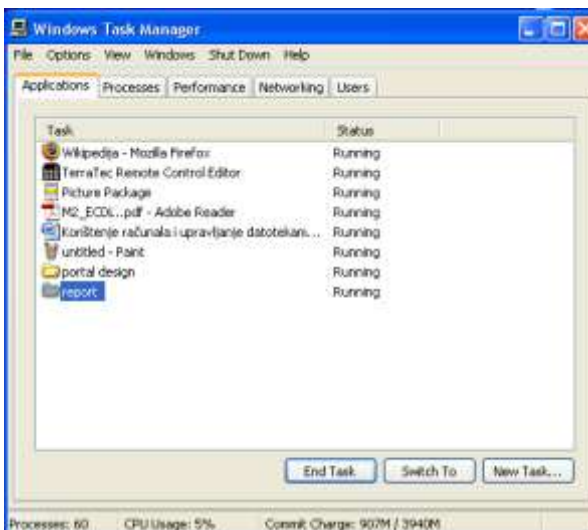
- , zatim

- pojavljuje se prozor sa opcijama:

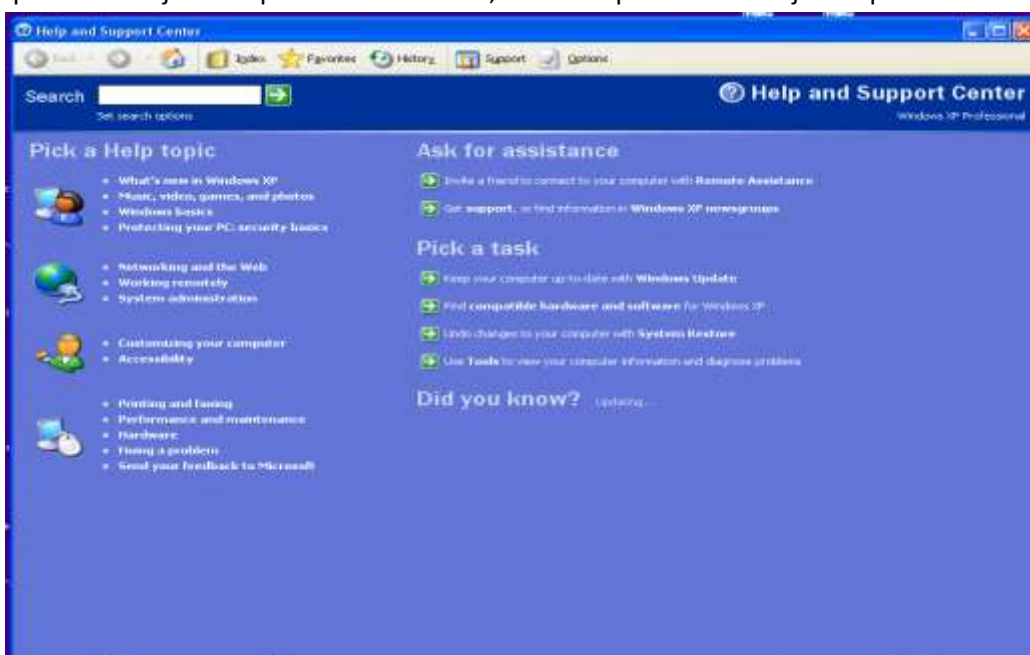
- Pripravnost / Stand by
- Isključivanje / Turn Off – opcija za gašenje računala
- Ponovo pokretanje sustava / Restart (tipka Reset na kućištu ima istu funkciju) – opcija za gašenje i ponovno uključivanje računala

- u slučaju da neka aplikacija ne reagira na naredbe pozivamo Task Manager:
 - istovremeni pritisak na tipke Ctrl + Alt + Delete na tipkovnici
 - na prvoj kartici, „Applications“ odaberemo aplikaciju koju želimo ugasiti te odaberemo naredbu „End Task“

- Funkcija pomoći se otvara tako da pritisnemo lijevom tipkom miša na Start, zatim Help i otvara se slijedeći prozor:

- u polje Pretraži / Search upišemo područje o kojem bismo voljeli znati više i pritisnemo lijevu tipku miša na strelicu pokraj polja ili pritisnemo tipku Enter

WINDOWS XP

- jedan od [operativnih sustava](#) ([softvera](#) koji korisnikove naredbe pretvara u računalu razumljiv jezik)

Radna površina (Desktop)

- podloga na kojoj se radi i koja se uvijek nalazi u pozadini, predstavlja „uredski stol“,
- postoje mnogi načini da si korisnici /ce prilagode izgled radne površine
- na njoj su smještene:
 - Gumb Start
 - Ikone
 - Traka sa zadaćama (Taskbar)

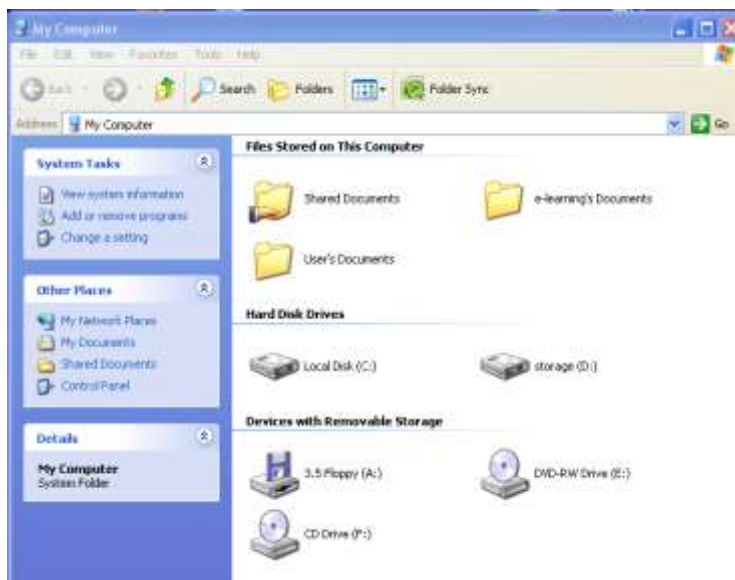
Start izbornik:

- služi za početak rada odnosno biranje određene mape ili programa
- pritisak lijeve tipke miša na gumb > otvara se izbornik s podizbornicima:

- u lijevom stupcu:
 - prečice za korištene Internet preglednike (program kojim se pretražuje [Internet](#) i u kojem se otvaraju [web stranice](#)), na slici: [Mozilla Firefox](#) i [Internet Explorer](#), program za slanje i primanje elektronske pošte (e-mail), na slici [Mozilla Thunderbird](#)
 - prečice za najčešće korištene programe (aplikacije, softver), na slici: FileZilla, Media Player Classic, Notepad, itd.
 - Svi programi (All Programs) – biranje i pokretanje željenog programa

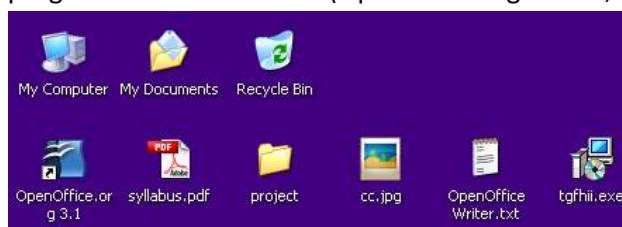
- u desnom stupcu:
 - Moji dokumenti (My Documents) – izravno otvaranje mape u kojoj su nam najčešće spremljene datoteke
 - Moji nedavni dokumenti (My Recent Documents) – popis nedavno korištenih datoteka
 - Moje slike (My Pictures) - izravno otvaranje mape gdje su nam najčešće spremljene slike
 - Moje računalo (My Computer) – otvaranje pregleda i pristupa do mapa i diskova

- Pisači i faksovi (Printers and Faxes) – pregled i podešavanje pisača i faksova
- Upravljačka ploča (Control panel) – podešavanje računala
- Pomoć i podrška (Help and Support) – pomoć o Windows XP
- Traži (Search) – pronalaženje datoteka ili mapa na čvrstom disku, CD-u ili Internetu
- Pokreni (Run) – pokretanje programa upisivanjem izvršne datoteke
- Odjavi korisnika (Log off) – odjavljivanje korisnika, ali ne i gašenje računala
- Isključi računalo (Turn Off Computer) – gašenje ili ponovno pokretanje računala

Ikone:

- sličice koje predstavljaju programe, programske prečice, mape ili datoteke
- predefinirane ikone MS Widows-a: My Computer, My Documents, Recycle Bin
- najčešće: mape, programi za obradu teksta (OpenOffice.org Writer, Microsoft Word)

Rad s ikonama

- Označavanje ikone: pokazivačem miša (kursorom) se pozicioniramo iznad željene ikone, pritisnemo te otpustimo lijevu tipku miša, ikona se zatim ispuni bojom, znak da je označena
- Pomicanje ikone (uhvati-povuci-pusti metoda, drag-and-drop):
 1. pritisnemo i zadržimo lijevu tipku miša na željenoj ikoni
 2. odvučemo ikonu na željenu poziciju
 3. otpustimo lijevu tipku miša

- Otvaranje ikone:
 - dvaput brzo pritisnemo lijevu tipku miša na ikonu, ili
 - označimo ikonu i pritisnemo tipku Enter

Prečice

- dvostrukim pritiskom na lijevu tipku miša pokrećemo ono na što prečica pokazuje
- ikona radi raspoznavanja ima strelicu u donjem lijevom kutu
- zauzima 1 kb, briše se bez posljedica na program ili dokument na koji pokazuje
- kreiranje:
 1. pritisnemo i zadržimo desnu tipku na željenom programu, mapi, datoteci
 2. odvučemo je na radnu površinu i otpustimo desnu tipku miša
 3. odaberemo Kreiraj prečicu ovdje / Create Shortcut Here

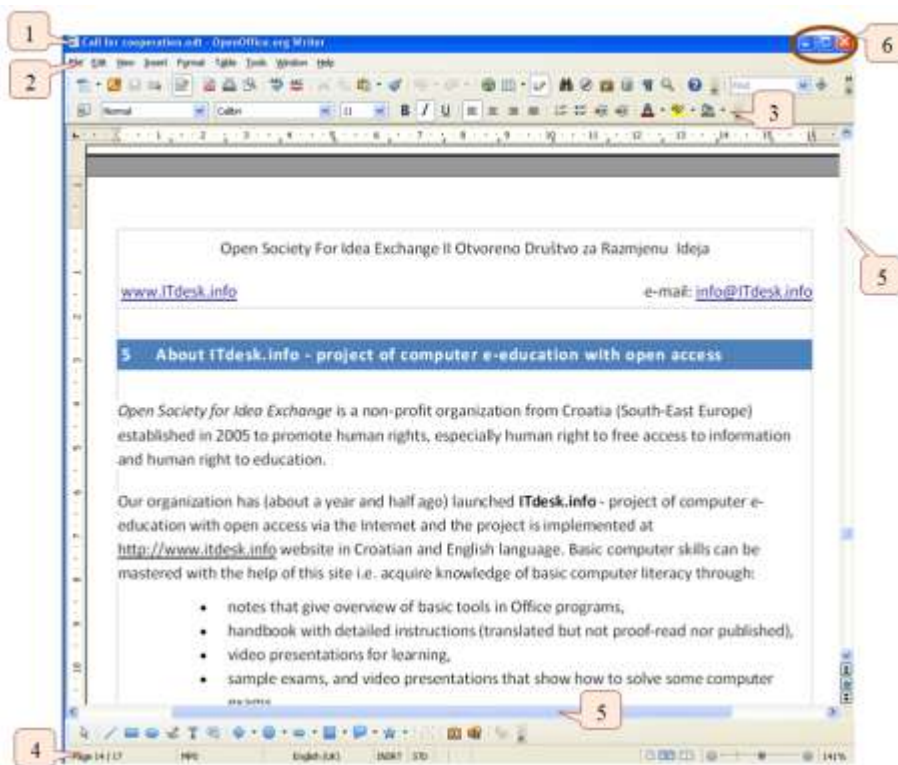
Traka sa zadaćama (Taskbar):

- nalazi se na dnu radne površine
- prikazuje pokrenute programe, otvorene mape i datoteke, tj. ono na čemu i RAM trenutno „radi“
- može se premješati, sakriti / hide, dodavati različite programe koji se nakon toga mogu pokrenuti i na ovaj način

Prozori

- svi programi i mape otvaraju se unutar pravokutnika kojeg nazivamo prozor
- elementi:

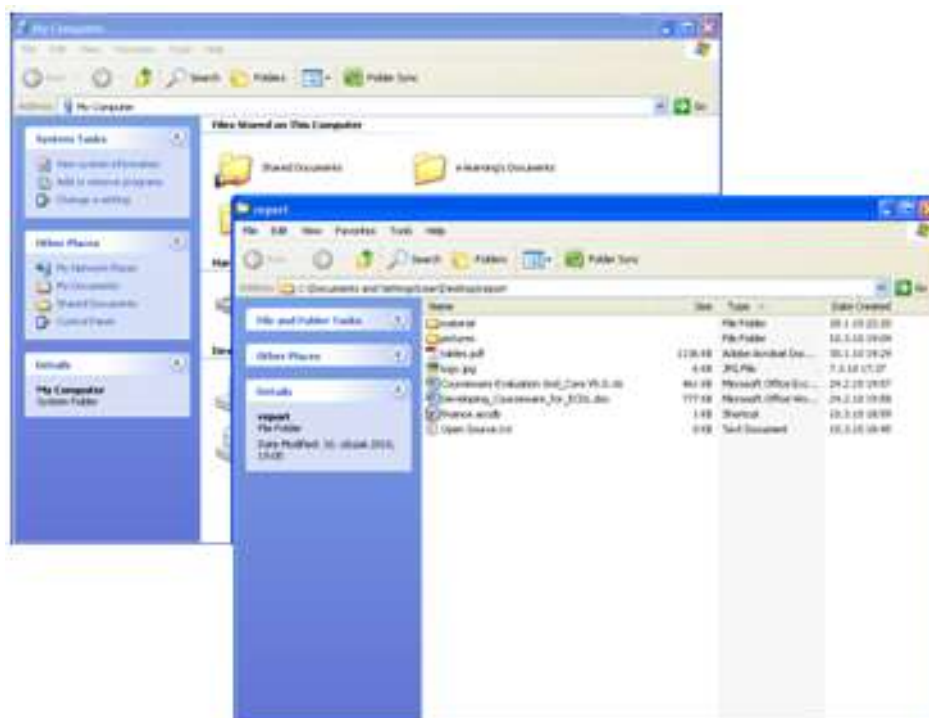

1. Naslovna traka
2. Traka Izbornika
3. Traka alata
4. Statusna traka
5. Traka klizača – horizontalna i vodoravna
6. Gumbi za minimiziranje, maksimiziranje (odnosno vraćanje, ako je prozor maksimiziran) i zatvaranje

- Premještanje prozora:
 - pritisnemo i zadržimo lijevu tipku miša na naslovnoj traci i pomičemo prozor u željenom smjeru (metoda uhvati-povuci-pusti, drag and drop)
- Promjena veličine prozora:
 - pokazivač miša smjestimo iznad ruba prozora, pritisnemo i zadržimo lijevu tipku miša te ga smanjimo ili povećamo
- Gumbi u gornjem desnom kutu prozora (manipulacijski gumbi):
 - minimiziraj: prozor spuštamo na traku sa zadaćama
 - maksimiziraj: raširimo prozor preko cijele radne površine
 - vrati (Restore Down): vraćamo prozor na veličinu prije maksimizacije
 - zatvori (Close): zatvaramo prozor

Rad s više prozora

- možemo imati više otvorenih prozora, a samo je jedan aktivan
- aktivni prozor ima istaknuti okvir, dok neaktivni ima zasivljen
- otvoreni prozor postaje aktivan ukoliko pritisnemo lijevu tipku miša na njega
- otvoreni prozor postaje aktivan i ako pritisnemo lijevu tipku miša na njegov odsječak na Traci sa zadaćama / Taskbar

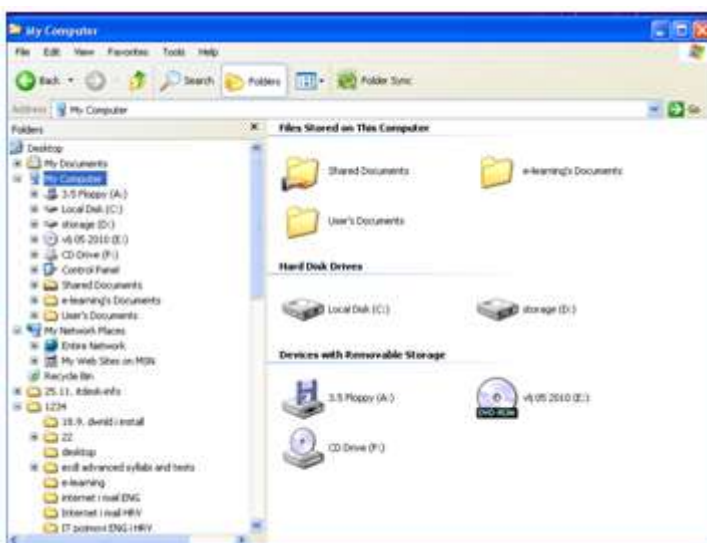
ORGANIZACIJA PODATAKA NA RAČUNALU

Uređaji za pohranu podataka

- [Čvrsti disk](#) (Hard Disk)
- [Disketa](#) (Floppy Disk)
- CD, [DVD](#)
- [USB](#) štapić / USB Stick
- mrežni (online) uređaji za pohranu podataka (pogodnost pristupa, mogućnost dijeljenja datoteka)

Rad s uređajima za pohranu podataka unutar Windows XP-a

- otvaranje prozora za prikazivanje uređaja za pohranu podataka: Start > My Computer

- svaki uređaj posjeduje ikonu, naziv i slovo u zagradi (A, B, C, D, E...)
- čvrsti disk (Hard Disk Drive) može biti jedan, može ih biti više ili jedan može biti podijeljen na više dijelova (particije)

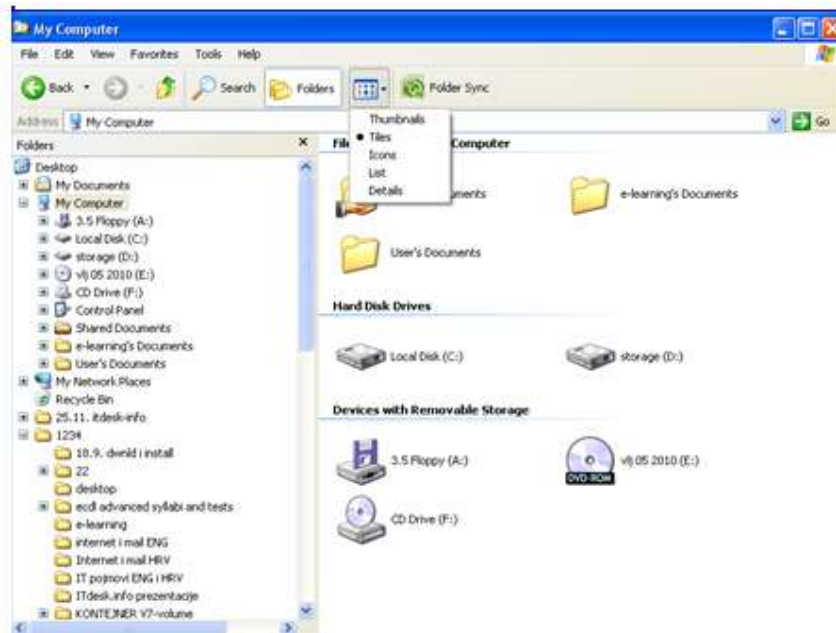
A disketni pogon / Floppy

kada čvrsti disk nije podijeljen i priključen je DVD-ROM		kada čvrsti disk nije podijeljen i priključeni su DVD-ROM i CD-RW		kada je čvrsti disk podijeljen na dva dijela (particije) i priključeni su DVD-ROM i CD-RW	
C	Čvrsti disk	C	Čvrsti disk	C	Čvrsti disk (prva particija)
D	DVD-ROM	D	DVD-ROM	D	Čvrsti disk (druga particija)
		E	CD-RW	E	DVD-ROM
				F	CD-RW

Datoteke i mape

- podaci na računalu su organizirani u datoteke (Files)
 - datoteka: skup digitalnih podataka koji predstavljaju konkretan sadržaj (tekst, slika, videozapis, program)
 - određena je imenom i ekstenzijom (produženjima)

- ekstenzija označava format datoteke (označava što datoteka sadrži: sliku - .jpg, word dokument - .doc, MP3 datoteku - .mp3)
- datoteke se smještaju u mape (folders)
 - mapa (ili direktorij): okvir u koji se smještaju datoteke ili druge mape radi bolje organizacije i preglednosti
 - glavna mapa može sadržavati podmape, koje mogu imati svoje podmape, u kojima se mogu nalaziti podmape... - grananje mapa
 - Path – put do željene mape odnosno datoteke
 - ukoliko u prozoru mapa odaberemo alat Mape (Folders) prikazuje se Windows Explorer pogled
 - na lijevoj strani pojavljuje se hijerarhijska struktura

Rad s datotekama i mapama u Windows Exploreru

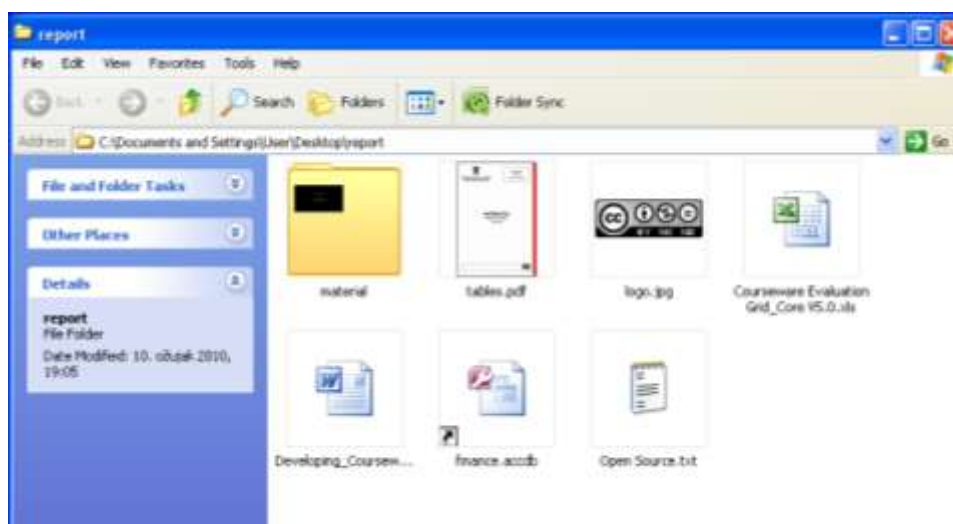
- hijerarhijski prikazuje mape i datoteke unutar uređaja za pohranu podataka
- Start > All programs > Accessories > Windows Explorer ili desna tipka mišem na Start > Explore
- rad u lijevom prozoru:
 - prikazuje cjelokupnu strukturu mapa, olakšava navigaciju
 - + mape se dodatno granaju
 - – mape su razgranate
 - pritisnemo li lijevu tipku miša na mapu i u desnom prozoru se pokazuje sadržaj
- rad u desnom prozoru:
 - mape otvaramo dvoklikom lijeve tipke
 - Naziv (Name) – popisane su datoteke i mape po nazivima
 - Veličina (Size) – veličina mapa i datoteka
 - Vrsta (Type) – tip datoteke
 - Promjene (Date Modified) – datum zadnje promjene na datoteci
 - Statusna traka –na dnu prozora, informacije o mapi ili datoteci

Stvaranje mapa i podmapa

- preko Windows Explorera: u lijevom prozoru označimo mapu u kojoj želimo stvoriti novu mapu i:
 - na traci s izbornicima odaberemo File, zatim New > Folder > Upišemo ime > Enter ili
 - pritisnemo desnu tipku miša u desnom prozoru > New > Folder > Upišemo ime > Enter

Prikaz imena, veličine i lokacije mape i podmape

- prikaz se može mijenjati na alatnoj traci preko alata View / Prikaz, a opcije su:
 - Minijature (Thumbnails)
 - Pločice (Tiles) (na slici ispod)
 - Ikone (Icons)
 - Popis (List)
 - Detalji (Details)

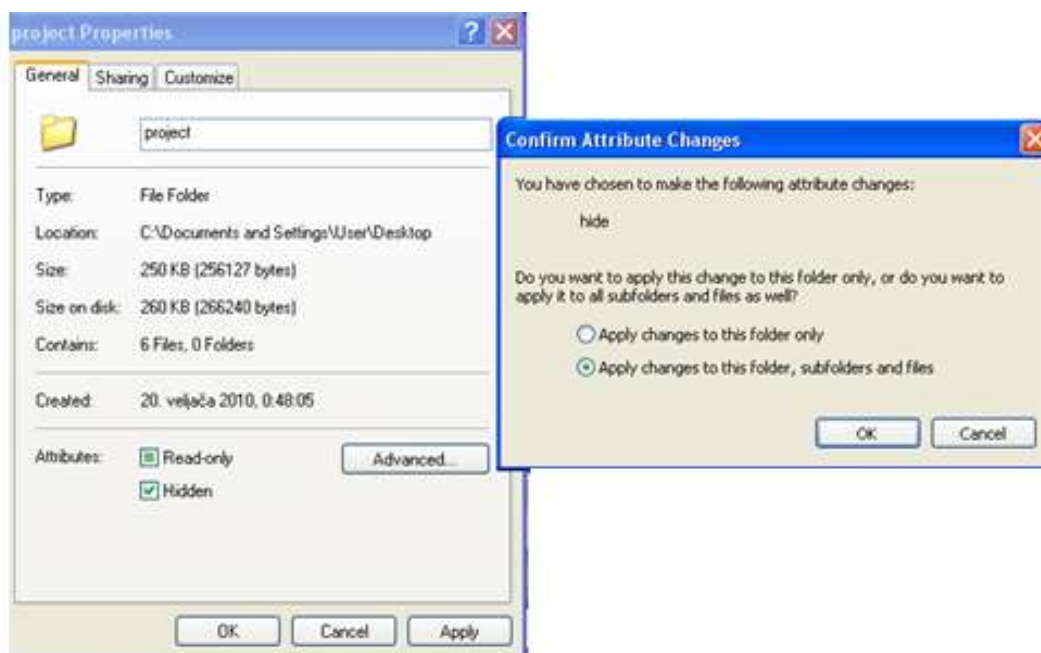

- Svaka datoteka i mapa ima Svojstva / Properties
 - desna tipka mišem na datoteku otvara brzi izbornik te odaberemo Svojstva
 - prikazuje se lokacija, veličina, datum kreiranja, promjene, autor itd.

Datoteke i mape možemo skrivati:

- desna tipka miša na datoteku ili mapu > Properties > na kartici General > Hidden > Apply > OK
- pojavljuje se dijaloški okvir Potvrdi promjene svojstva / Confirm Attribute Changes sa opcijama:
 - Primjeni promjene samo na ovu mapu / Apply changes to this folder only
 - Primjeni promjene na ovu mapu, podmape i datoteke / Apply changes to this folder, subfolders and files

- Skrivene mape i datoteke možemo učiniti vidljivima:
 - Tools > Folder Options > View > uključiti Show hidden files and folders; Apply > OK

Promjena statusa datoteke

- datoteke možemo otvoriti, modificirati i obrisati, osim ako nije drukčije zadano u njenim Svojstvima /Properties
 - ako želimo datoteci promijeniti status tako da bude dostupna samo za čitanje (Read Only): na kartici Svojstva / Properties pritisnemo lijevu tipku miša u potvrdi okvir (kvadratić), pokraj Read Only atributa, čime se u njemu pojavljuje kvačica. Potvrdimo promjenu gumbom Primjeni / Apply i na kraju gumbom OK.
 - kad želimo opet promijeniti status datoteci, ponovno pritisnemo lijevu tipku miša u isti potvrdi okvir dok on ne postane opet prazan; potvrdimo promjenu gumbom Primjeni / Apply i na kraju gumbom OK.

Prikaz ekstenzija datoteka

- datoteke imaju ekstenzije – nastavak na ime odvojen točkom, koje određuju tip datoteke, tj. koji će program otvoriti datoteku ako dvostruko kliknemo na nju
- prikaz ekstenzije: otvorimo izbornik Alati / Tools, i odaberemo Folder Options; otvorimo karticu Pogledi / View i kliknemo na potvrđni okvir (time uklonimo kvačicu) pokraj opcije Hide extensions for known file types. Potvrdimo promjenu gumbom Primjeni / Apply i na kraju gumbom OK.
- sakrivanje ekstenzije: postavimo kvačicu u potvrđni okvir (ponovno klikanjem na njega) pokraj opcije Hide extensions for known file types

Najčešće korištene datoteke:

OpenOffice.org paket uredskih programa	Ekstenzija:
tekstualni dokument: Writer	.odt
izrada i pregled prezentacija: Impress	.odp
rad s tabličnim kalkulatorom: Calc	.ods

Microsoft Office	Ekstenzija:	
	verzija 2003	verzija 2010
tekstualni dokument: Word dokument	.doc	.docx
izrada i pregled prezentacija: PowerPoint prezentacija	.ppt	.pptx
rad s tabličnim kalkulatorom: Excel dokument	.xls	.xlsx

Ostali programi:	Ekstenzija:
glazbeni zapis	.mp3
slika	.jpg
video zapis	.mpeg
komprimiran (sažet) sadržaj	.zip
izvršna datoteka (program)	.exe

Preimenovanje datoteka i mapa

- desna tipka mišem na datoteku ili mapu > Preimenuj / Rename > Upišemo novo ime i pritisnemo Enter
- potrebno je paziti da ne promijenimo i ekstenziju jer inače možda više ne možemo otvoriti datoteku

Označavanje mapa i datoteka (selektiranje)

- jednu – pritisnemo lijevom tipkom miša na datoteku
- više u nizu – pritisnemo lijevom tipkom miša na prvu > pritisnemo i zadržimo tipku Shift + pritisnemo lijevom tipkom miša na posljednju, otpustimo tipku Shift

- više koje nisu u nizu – pritisnemo lijevom tipkom miša na prvu, pritisnemo i zadržimo tipku Ctrl + pritisnemo lijevom tipkom miša na ostale datoteke ili mape
- označavanje svih datoteka unutar određene mape: Edit > Select All ili Ctrl + A

Prebrojavanje datoteka

- prebrojavanje unutar mape: desna tipka mišem na mapu > Svojstva / Properties > vidimo koliko mapa sadrži datoteka i podmapa
- prebrojavanje datoteka istog tipa: Prikaz / View > Detalji / Details > prikaz Type > Označimo datoteke iste vrste > u statusnoj traci piše njihov broj

Umnožavanje datoteka ili mapa (kopiranje):

1. označimo datoteku ili mapu koju želimo kopirati
2. pritisnemo desnu tipku miša i na izborniku odaberemo alat Kopiraj (Copy) (Ctrl + C)
3. postavimo pokazivač miša na mjesto gdje želimo smjestiti kopiju
4. pritisnemo desnu tipku miša i na izborniku odaberemo alat Zalijepi (Paste) (Ctrl + V)

Kopiranje pomoću uhvati – vuci – pusti (Drag and drop)

1. označimo datoteku ili mapu koju želimo kopirati
2. na označenoj datoteci ili mapi pritisnemo i zadržimo lijevu tipku miša te pritisnemo i zadržimo tipku Ctrl
3. vučemo pokazivač miša
4. otpustimo tipku miša i potom tipku Ctrl. Kopija je zalijepljena na novu poziciju.

Premještanje datoteka ili mapa:

1. označimo datoteku ili mapu koju želimo premjestiti
2. pritisnemo desnu tipku miša i na izborniku odaberemo alat Izreži (Cut) (Ctrl +X)
3. postavimo pokazivač miša na mjesto gdje želimo premjestiti datoteku ili mapu
4. pritisnemo desnu tipku miša i na izborniku odaberemo alat Zalijepi (Paste) (Ctrl + V)

Premještanje pomoću uhvati – vuci – pusti: kao i kopiranje, ali bez tipke Ctrl

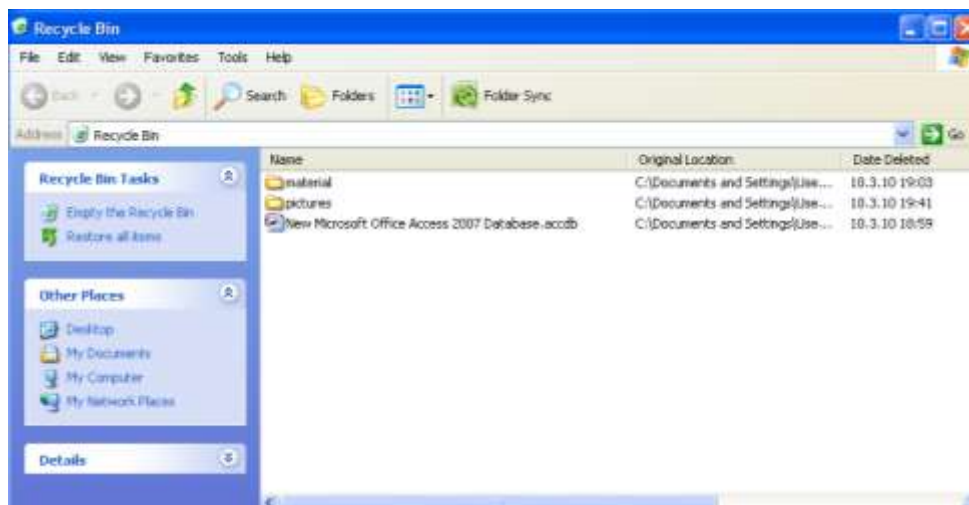
Brisanje datoteka i mapa

- Windows Explorer > u lijevom prozoru označimo mapu u kojoj se nalazi datoteka ili mapa > u desnom prozoru označimo datoteku ili mapu koju želimo obrisati > File > Delete
- pritisnemo desnu tipku miša na mapu ili datoteku i na izborniku odaberemo alat Delete
- pritisnemo desnu tipku miša i na izborniku odaberemo alat Delete
- pritisnemo i zadržimo lijevu tipku miša na datoteci ili mapi koju želimo obrisati, odvučemo pokazivač miša do Smeća / Recycle Bin (metoda uhvati-povuci-pusti, Drag and Drop)

Vraćanje datoteka i mapa

- obrisano odlazi u Koš za smeće / Recycle Bin
- opcije:
 - isprazni Koš za smeće / Empty the Recycle Bin
 - vrati sve natrag / Restore all items

- vraćanje natrag jedne datoteke: pritisnemo desnu tipku miša na nju i na izborniku odaberemo naredbu Vrati / Restore

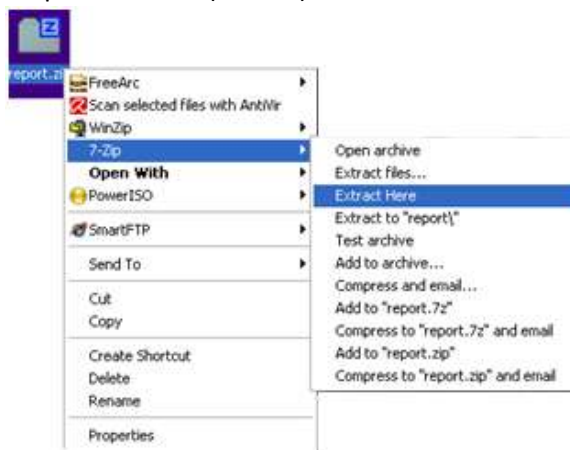

Komprimiranje datoteka i mapa (sažimanje)

- komprimiranjem se smanjuje prostor koji ti podaci zauzimaju na disku
- pritisnemo desnu tipku miša na datoteku ili mapu i na izborniku odaberemo naredbu Send to (pošalji) > Compressed (zipped) Folder (Komprimirana (zipana) mapa)
- komprimirana mapa ili datoteka stvori se uz originalnu sa ikonom zatvarača report.zip
- dodavanje datoteka i mapa: metodom uhvati-povuci-pusti (drag and drop) na mapu
- programi za komprimiranje: Win Zip, Win Rar

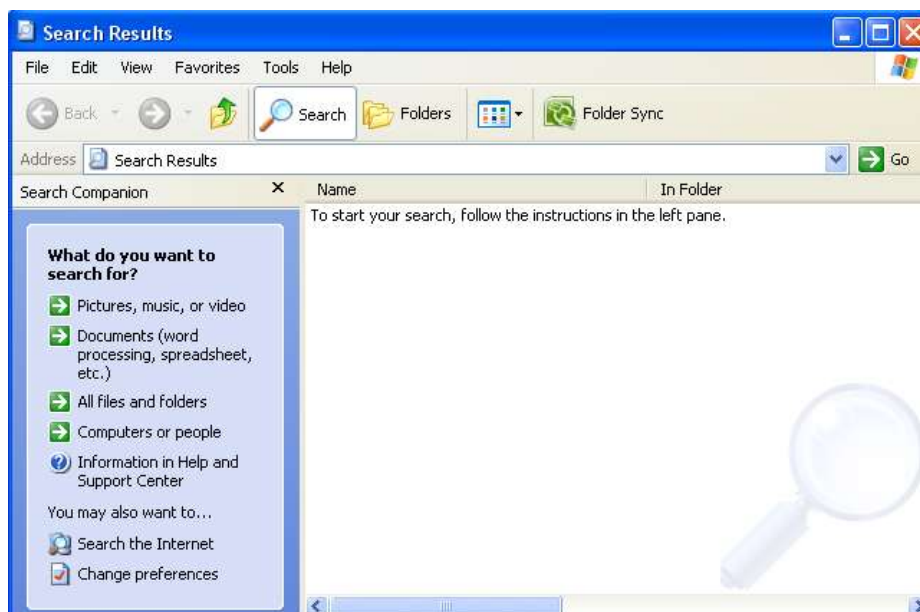
Dekomprimiranje (raspakiravanje) komprimiranih mapa i datoteka (extract)

- da bi mogli modificirati komprimirane datoteke ili mape potrebno ih je dekomprimirati
- pritisnemo desnu tipku miša na komprimiranu mapu ili datoteku > odaberemo program za dekompresiju > odredimo lokaciju gdje želimo spremi mapu

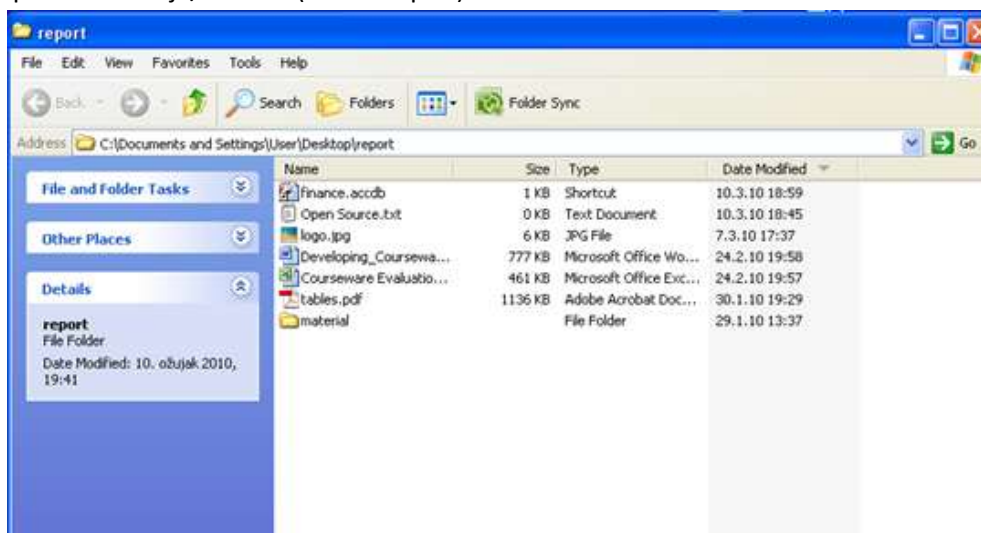
Pretraživanje (Search)

- Koristimo kada želimo pronaći nešto što smo zaboravili gdje smo spremili
- Start > Search > Odabir što želimo pretraživati (slike, glazbu, video, dokumente, sve datoteke i mape, printere...)
- Najčešće odaberemo All Files and Folders i odredimo podešenja

Sortiranje datoteka

- u prikazu Detalji / Details (na slici ispod)

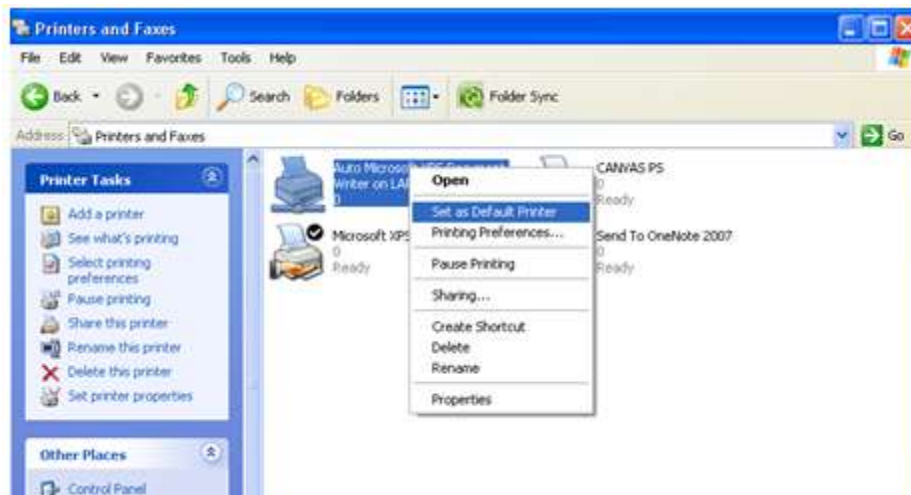

- pokraj kriterija sortiranja se nalazi sivi trokut, koji pokazuje i je li sortiranje uzlazno ili silazno
- vrste sortiranja:
 - Ime / Name
 - Veličina / Size
 - Vrsta / Type
 - Datum izmjene / Date modified

UPRAVLJANJE ISPISOM

Promjena zadanog pisača

- ukoliko postoji više pisača, samo je jedan glavni koji automatski preuzima sve naredbe ispisa
- promjena: Start > Printers and Faxes > označimo printer > pritisnemo desnu tipku miša > Set as default

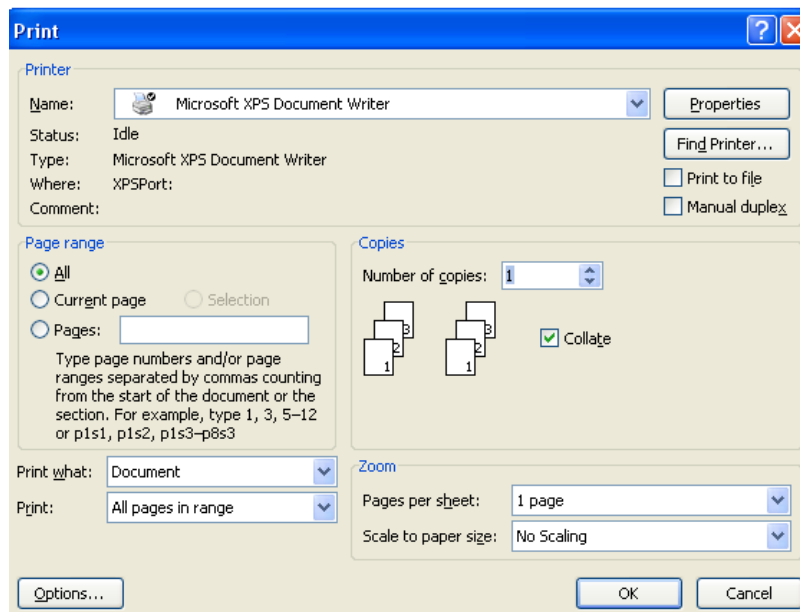

Instaliranje novog pisača na računalo

- Start > Printers and Faxes > Add printer, ili
- preko instalacijskog CD-a pisača

Ispis dokumenata iz aplikacije za obradu teksta

- na izborniku Datoteka / File odaberemo Ispis / Print; podesimo željene postavke (broj kopija, ispis određenih stranica) i pritisnemo gumb OK

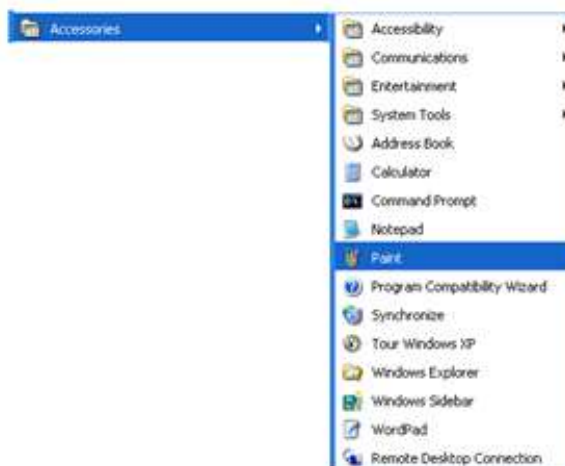

- tijekom ispisa na Traci sa zadaćama / Taskbar se pojavi ikona printera > dvostruki pritisak lijevom tipkom miša na nju i otvaraju nam se svi poslovi ispisa
- dvostruki pritisak lijevom tipkom miša na ikonu printera na Traci sa zadaćama, odaberemo posao koji želimo prekinuti ili pauzirati tako da pritisnemo desnu tipku miša na njega i odaberemo Otkazi / Cancel ili Pauziraj / Pause

KORIŠTENJE PROGRAMA

Rad s programima unutar operativnog sustava Windows XP

- Start > All Programs > Accessories:
 - Bojanje (Paint)
 - program za crtanje i slikanje te jednostavniju obradu fotografija
 - Blok za pisanje (Notepad)
 - program za jednostavno pisanje s osnovnim oblikovanjima
 - Kalkulator (Calculator)

Rad s programom za obradu teksta (OpenOffice Writer, Microsoft Office Word)

- kod prve pohrane dokumenta: na izborniku Datoteka /File odaberemo Spremi kao / Save as i u dijaloškom okviru koji se pojavi, odredimo mjesto spremanja: Spremi u / Save in te unesemo ime datoteke, na kraju pritisnemo gumb Spremi / Save

Formatiranje medija za pohranu podataka (disketa, memorijski štapić (memory stick), tvrdi disk (hard disk) isl.)

- potpuno brisanje i ponovno pripremanje za rad
- u prozoru My Computer pritisnemo desnu tipku miša na ono što se želi formatirati i odaberemo opciju Format, te pritisnemo gumb OK
- podaci na formatiranom disku su nepovratno izbrisani pa je poželjno napraviti kopiju prije formatiranja
- ukoliko ste greškom formatirali medij te time izbrisali podatke, podatke je moguće vratiti pomoću specijaliziranih programa te Vam savjetujemo da se obratite računalnom stručnjaku

[Antivirusni program](#) (Norton, McAfee, Sophos)

- program koji se koristi za zaštitu od računalnih virusa
- na traci sa zadaćama nalazi se ikona instaliranog antivirusnog programa, desnom tipkom miša na tu ikonu pojavljuje se opcija za ažuriranje programa Start update

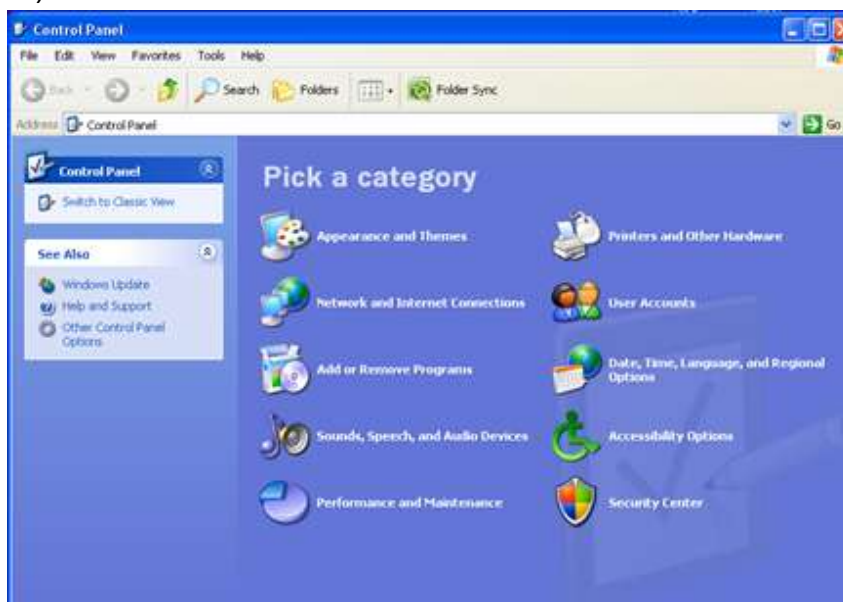
Korištenje ispisa ekrana (Print Screen)

- koristi se kad ekran koji trenutno vidimo želimo spremiti kao sliku
- pritisnemo tipku PrtSc (puni naziv: Print Screen) na tipkovnici
- otvorimo aplikaciju gdje želimo spremiti sliku npr. OpenOffice Writer, Microsoft Word, MS Paint

- alatom Zalijepi / Paste postavljamo sliku na željeno mjesto

Upravljačka ploča (Control panel)

- za podešavanja rada računala, ikona se nalazi na startnom izborniku
- pogledi:
 - po kategorijama / Category view
 - klasičan pogled / Classic view

Dobivanje osnovnih sistemskih informacija:

- na klasičnom pogledu otvorimo ikonu System

Promjena slike na radnoj površini

- možemo postaviti bilo koju sliku pohranjenu na računalo kao sliku na radnoj površini
- na Upravljačkoj ploči otvorimo ikonu Prikaz / Display ili pritisnemo desnu tipku miša bilo gdje na radnoj površini (ne na ikonu!) i odaberemo Svojstva / Properties na brzom izborniku

- na kartici Desktop na dijelu Pozadina / Background odaberemo sliku. Potvrdimo promjenu gumbom Primjeni / Apply i pritisnemo gumb OK.
- odabirom gumba Browse odabiremo sliku bilo gdje na računalo

Podешavanje čuvara zaslona (Screen Saver)

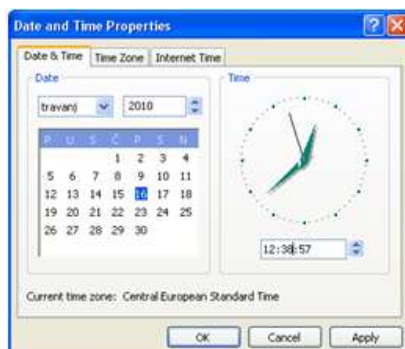
- dinamičnom slikom štiti se monitor, prekida se pomakom miša ili dodiranjem tipkovnice
- na Upravljačkoj ploči otvorimo ikonu Prikaz / Display i na kartici Screen Saver odaberemo jedan od ponuđenih čuvara zaslona a u polju Wait određujemo vrijeme koje treba proći bez pomicanja miša da bi se čuvar zaslona uključio. Potvrdimo promjenu gumbom Primjeni / Apply i pritisnemo gumb OK.

Promjena rezolucije ekrana

- piksel (eng. pixel = picture element) je osnovni element od koje se sastoji slika na zaslonu monitora. Za monitor koji može prikazati više točaka kažemo da je njegova slika bolja tj. kvalitetnija. Kvalitetu slike monitora opisujemo pojmom rezolucija ili razlučivost.
- rezolucija ekrana ovisi o kvaliteti monitora i grafičke kartice
- na Upravljačkoj ploči otvorimo ikonu Prikaz / Display i na kartici Settings u dijelu Screen Resolution pomičemo klizač. Potvrdimo promjenu gumbom Primjeni / Apply i pritisnemo gumb OK

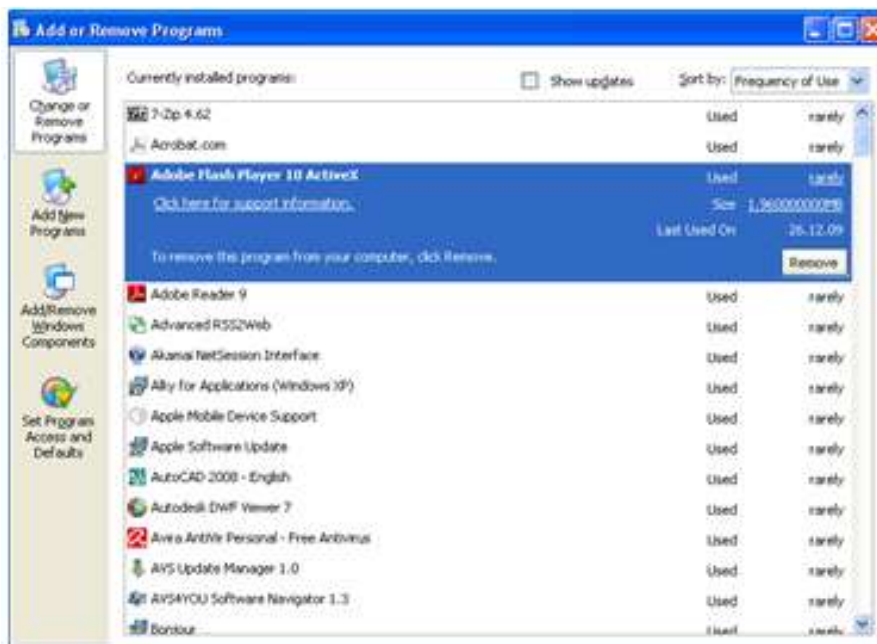
Promjena vremena i datuma

- Start > Upravljačka ploča > Datum i vrijeme (Start > Control panel > Date and Time), ili dvostruki pritisak na lijevu tipku miša na sat u desnom kutu trake sa zadacima
- nakon unesenih promjena datuma i vremena, obavezno potvrdimo unos (gumb Primjeni / Apply) i zatim gumb OK

Deinstaliranje programa

- na Upravljačkoj ploči otvorimo ikonu Add/Remove, odaberemo program koji želimo ukloniti i odaberemo gumb Remove

Instaliranje novih programa

- novi programi isporučuju se na CD, DVD ili ih imamo u mapi na računalu
- pokrećemo instalaciju dvostrukim pritiskom na setup.exe ili install.exe
- pokreće se Čarobnjak za instalaciju, a mi eventualno odabiremo Next, Yes ili upisujemo serijski broj

Postavke i promjene jezika na tipkovnici

- operativni sustav Windows ima podršku za veliku većinu službenih jezika
- na Upravljačkoj ploči otvorimo ikonu Regional and Language Options > Languages > Details
- ako nije ponuđen dodamo željeni jezik opcija Add

Podešavanje brzine dvostrukog pritiska lijeve tipke miša

- Start > Control Panel > Mouse > Buttons > Double-click speed > pomicemo klizač > Apply > OK

Podešavanje zvuka i zvučnika

- na Upravljačkoj ploči otvorimo ikonu Sound, napravimo željena podešenja i pritisnemo gumb OK

Ova skripta je namijenjena za učenje uz materijale
objavljene na slijedećim linkovima:

*** Priručnik:**

http://www.itdesk.info/prirucnik_koristenje_racunala_upravljanje_datotekama.pdf

*** Video prezentacije koje prikazuju osnovno korištenje računala i upravljanje datotekama:**

- <http://www.itdesk.info/hrvatski/osnove-racunala-1/>
- <http://www.itdesk.info/hrvatski/osnove-racunala-2/>
- <http://www.itdesk.info/hrvatski/osnove-racunala-3/>

*** Probni ispit:**

http://www.itdesk.info/primjeri_ispita/primjer_ispita_modul_2.pdf

*** Video-prezentacija koja prikazuje rješavanje primjera ispita:**

<http://www.itdesk.info/hrvatski/koristenje-racunala-upravljanje-datotekama-video-rjesenje-ispita/>

*** Kvizevi koji korisnici/ce sami rješavaju:**

- <http://www.itdesk.info/hrvatski/koristenje-racunala-upravljanje-datotekama-kviz-1/>
- <http://www.itdesk.info/hrvatski/koristenje-racunala-upravljanje-datotekama-kviz-2/>
- <http://www.itdesk.info/hrvatski/koristenje-racunala-upravljanje-datotekama-kviz-3/>

(za otvaranje linka koji se nalazi unutar PDF dokumenta samo pritisnite lijevu tipku miša na jedan od navedenih linkova. Web stranica na koju link pokazuje će se otvoriti u Internet pregledniku koji imate instaliran na računalu.)

Opći uvjeti korištenja:

Web stranicu www.ITdesk.info je pokrenula udruga „Otvoreno društvo za razmjenu ideja - ODRAZI“ u sklopu aktivnog promoviranja ljudskog prava na slobodan pristup informacijama te ljudskog prava na edukaciju.
Slobodno kopirajte i distribuirajte ovaj dokument, uz uvjet da ne mijenjate ništa u njemu!

Nad svim programima i uslugama navedenim na web stranici ITdesk Home na web adresi ITdesk.info isključivo pravo posjeduju njihovi autori/ce. Microsoft, Windows, i Windowsxx su registrirani zaštitni znakovi tvrtke Microsoft Corporation. Ostali zaštitni znaci korišteni na ITdesk Home Web stranicama su isključivo vlasništvo njihovih vlasnika/ca. Ukoliko imate pitanja vezana uz uporabu ili redistribuciju bilo kojeg programa, molimo kontaktirajte autore/ice dotičnog programa. Sva dodatna pitanja pošaljite na info@itdesk.info.

Ove web stranice sadržavaju linkove na ostale web stranice ili izvore. ITdesk.info team NIJE odgovoran za tekstualni i/ili reklamni sadržaj, odnosno za proizvode koji su na tim web stranicama/izvorima ponuđeni, kao što NIJE odgovoran niti za sadržaj koji je putem njih dostupan; mogućnost korištenja ili točnost sadržaja. Linkove koristite na vlastitu odgovornost. Također, ITdesk.info team ne garantira:

- da je sadržaj na ovim web stranicama oslobođen od pogrešaka ili pogodan za svaku svrhu,
- da će ove web stranice ili web usluge funkcionirati bez pogrešaka ili prekida,
- da će biti odgovarajući za vaše potrebe,
- da implementacija takvog sadržaja neće narušavati patente, autorska prava, zaštitni znak ili ostala prava neke treće strane.

Ukoliko se ne slažete s ovim općim uvjetima korištenja ili ako niste zadovoljni web stranicama koje pružamo, prekinite s korištenjem ovih web stranica i web usluga. ITdesk.info team nije odgovoran vama, niti trećim osobama za bilo koju nastalu štetu, bila ona direktna, indirektna, slučajna ili posljedica, povezana s vašom uporabom ili proizlazi iz vaše uporabe, pogrešne uporabe ovih web stranica ili web usluga. Iako vaše potraživanje može biti bazirano na garanciji, ugovoru, prekršaju ili nekom drugom pravnom uporištu, neovisno o našoj obaviještenosti o mogućnosti nastanka takve štete, oslobađamo se svake odgovornosti. Prihvatanje ograničenja naše odgovornosti nužan je preduvjet korištenja ovih web stranica i web usluga

Svi softveri navedeni u ovom ili drugim dokumentima objavljenim na stranici ITdesk.info su navedeni samo za edukativne svrhe ili kao primjer te mi, na bilo koji način, ne preferiramo navedeni softver u odnosu na neki drugi softver. Bilo koju izjavu da neki navedeni softver preferiramo više u odnosu na drugi, koji se spominje ili ne spominje u materijalima, smatrat će se kao lažni iskaz. Našu izravnu i bezrezervnu podršku imaju jedino softveri otvorenog koda (open source) koji omogućuju korisnicima/cama da bez prepreka postanu digitalno pismeni, koriste računalo i sudjeluju u modernom informatičkom društvu.

pokret
računalnog
opismenjavanja

e-učenje

e-inkluzija

slobodan
pristup

ljudska prava
na edukaciju i
informacije

izgradnja
modernog
društva

ITdesk.info

– projekt računalne e-edukacije sa slobodnim pristupom

**Nakladnik: Otvoreno društvo za razmjenu ideja
(ODRAZI), Zagreb**

ISBN: 978-953-56758-1-5